

PROTOCOL D'ACTUACIÓ CONTRA LES AGRESSIONS SEXISTES
FESTES MAJORS DEL POBLE SEC
juliol 2015

Entitats adherides a aquest protocol l'any 2015:
Assamblea de Barri Poble Sec, Ateneu Cooperatiu La Base i Grup de Dones de La Base, Castellers del Poble Sec,
La Electrodomèstic, CC El Sortidor

Per començar

Des d'algunes entitats i col·lectius del barri del Poble Sec hem decidit abordar el sexisme a les festes majors del barri, entenent el sexisme com una de les grans problemàtiques que impedeixen el lliure gaudi i convivència de totes. L'elaboració d'aquest protocol ha sorgit des de la iniciativa de diferents entitats del barri del Poble Sec que, amb moltes ganes de tenir espais i festes majors lliures de sexisme, volem decidir col·lectivament quines són les festes majors que volem. Així, ens hem organitzat per fer aquest protocol amb l'objectiu que de cara a un futur s'estengui a totes les places i carrers del barri. Ara per ara estem fent un treball de sensibilització prèvia amb les entitats que hi participen per exercir la coresponsabilitat vers el sexisme. Volem que el barri del Poble Sec sigui un barri lliure d'opressions patriarcal. N'estem fartes!

Aquest protocol està escrit des de i per a les persones que organitzem festes majors al Poble Sec. La nostra voluntat és contribuir a posar un granet de sorra en la lluita antisexista i generar espais on ens puguem relacionar de manera segura, consentida, lliure, horitzontal, etc. I per això sabem que és necessari que la gent se senti lliure, segura, amb possibilitat de posar límits, etc. Per això parlem de l'objectiu "empoderament", com a objectiu transversal. La idea és garantir un espai de seguretat i confiança on, en el cas de produir-se una agressió sexista, les persones afectades se sentin amb prou suport i confiança per actuar per elles mateixes. No obstant, nosaltres ens volem formar per actuar i coresponsabilitzar-nos, volem aprendre a posar límits i entendre el consentiment per així posar consciència en aquest procés.

Premisses

- a) Res justifica una agressió (ni les drogues, ni el vestuari, etc.)
- b) Una agressió és quan algú es sent agredit/da: cadascú té els seus límits, que són variables en funció de les vivències de cada persona. No es legítim qüestionar els límits de l'altre.
- c) Totes i tots podem ser agressors/es: totes i tots podem traspasar els límits de l'altra persona ja que aquests són subjectius. És el que cadascú sent. Hem de recordar que ens socialitzem en un sistema patriarcal.
- d) El patriarcat és un sistema de relacions de poder on el rol masculí té el privilegi. El sistema patriarcal atorga una situació privilegiada a les persones socialitzades com a homes. Des d'aquesta lògica, els homes tenen atorgats uns drets sobre les dones, que els situen en una posició de superioritat. Això no vol dir que tots els homes exerceixin el poder que els és atorgat però sí que es poden creure amb el dret a exercir-lo.
- e) Una agressió és un abús de poder d'una persona sobre una altra: no és un malentès, ni un conflicte.
- f) La idea que "allò personal és polític" ens porta a plantejar aquest protocol que, lluny de jerarquitzar les relacions, volem que serveixi perquè totes siguem coneixedores d'aquesta realitat i ens involucrem amb les afectades, que finalment som totes si la premissa és que no volem unes festes sexistes.

- g) Les persones agredides no són “víctimes passives”, més aviat són supervivents del sistema patriarcal. Hem d'actuar sempre amb el consentiment de la persona agredida, respectar la seva decisió personal i política. L'objectiu principal és l'empoderament de la persona agredida, i, per tant, aquest protocol neix com un mecanisme de protecció transversal de l'espai, però sense menystenir mai la decisió de la persona que pateix l'agressió.¹

Entenent les agressions sexistes en contextos festius. De què parlem?

Què és una agressió sexista? És una agressió física (o no), exercida sobre una persona per motius de gènere, orientació sexual, aspecte físic en relació als estàndards estètics. Així, exemples d'aquestes conductes inclouen (tot i que no només):

- Comentaris ofensius i/o degradants, abusos verbals o qualsevol altre comportament hostil com insults, burles, comentaris despectius sobre la persona, floretes (“piropos”) indesitjades... que tenen per objectiu ridiculitzar a una persona o grup.
- Formes no benvingudes de contacte físic, tocaments no desitjats que incomodin, violentin o no agradin a la persona o grup que els pateix.
- Manca de voluntat per participar en un lloc que hi hagi companys amb els que no es vol estar.
- Exhibició de símbols sexistes ofensius.

Qui l'exerceix? Com hem comentat, aquestes conductes actuen com a tractaments diferencials d'una persona a causa de la seva pertinença o adscripció de gènere. Així, la persona assetjadora pot ser un company o qualsevol persona que es trobi en el context, ja que totes les persones podem traspasar els límits d'altres persones i no admetre que hem traspassat el límit. Es poden reproduir aquestes agressions entre persones conegudes i desconegudes, entre companys de militàncies, de col·lectius o d'entitats. Entenent que el patriarcat és un sistema de poder on la socialització masculina té el privilegi, entenem que la majoria d'agressions es produeixen sobre les dones i altres identitats de gènere no hegemòniques.

On es poden produir? Les agressions sexistes són formes d'opressió patriarcal que apareixen constantment en la nostra quotidianitat i en els nostres espais i s'emparen en els múltiples paraigües que tenen a veure amb les inèrcies socials com el “bon-rotllisme”, el context festiu, les drogues i la idea que el que passa en aquests contextos forma part de la vida privada de cadascú. Aquest còctel d'elements funciona com a legitimador de les conductes de les persones agressores i, per tant, no legitima els possibles sentiments de malestar, protesta o resposta de la persona agredida i permet que aquestes formes de violència quedin silenciades, minimitzades i reproduïdes. Des d'una perspectiva antipatriarcal, aquest tipus d'accions no són anècdotes aïllades sinó que responen i formen part d'una violència estructural. Denunciar-les i combatre-les es una manera de fer política.²

¹ Reflexions extretes del document “Jornada sobre agressions” (Barcelona, 2010).

² Reflexions extretes del document “Jornada sobre agressions” (Barcelona, 2010).

Prevenició

És de vital importància fomentar les actuacions preventives per tal de caminar cap a unes festes no sexistes ni discriminatòries, és a dir, que contemplin els eixos d'opressió i que treballin per prevenir els seus impactes. Sabem les limitacions que tenim i les ganes de canviar les coses. Seguidament presentem algunes actuacions preventives que durem a terme l'any 2015. Anotem també les propostes que queden en el tinter.

Actuacions preventives Festes Majors 2015

- a) Programació de les festes amb perspectiva de gènere. L'any 2015 no hem pogut fer un treball transversal. De totes maneres realitzem una "Nit feminista" el 24 de juliol al carrer Hortes.
- b) Elaboració de materials gràfics i audiovisuals:
 - Cartells interns explicatius sobre les línies d'actuació en cas d'agressió, dins la barra (protocol d'actuació).
 - Cartells preventius penjats per la zona on cada entitat adherida fa les festes.
 - Cartells informatius sobre el protocol als espais de festa ("si et sents agredida i vols col·laboració, comunica-ho a la barra. Juntes podem").
 - Falques que anirant sonant entre els concerts i cada vegada que es produeixi una agressió (de caire positiu i variades). Important parlar amb les tècniques de so.
- c) Sensibilització a les entitats del barri sobre la necessitat del protocol:
 - Campanya comunicativa per les xarxes socials.
 - articles al diari *Zona-Sec*, a la revista *L'Altaveu del Poble Sec*, a mitjans com *La Directa*, i webs (La Base, Castellars).
 - Presentació del protocol el primer dia de la Festa Major als espais de les entitats que s'hi han adherit: proposem fer-ho el dia 18, en el marc de la programació de Castellars i de les festes de l'Assemblea de barri, La Base, etc. Petita peça de teatre de la companyia Averlashaylas.
- d) Per tal de transmetre les idees i motius per elaborar aquest protocol, fer un bon traspàs i coresponsabilitzar-nos de la seva aplicació. Realitzem dos tallers de tres hores els dies 11 i 13 de juliol. Seran trobades de formació per totes les persones organitzadores de les festes, sobre límits i consentiment i sobre com actuar en cas d'agressió.

Propostes de futur

- e) Dotar les festes de perspectiva feminista a l'hora de programar per fomentar la representació de gèneres i sexualitats no hegemòniques de cara a l'any que ve. Animar a la coordinadora de festes majors que el feminisme sigui un eix transversal a tota la festa major.

- f) Elaborar tallers al barri previs a la festa major, de caire "empoderant" per a les dones, lesbianes i trans: autodefensa, tallers de reflexió sobre les agressions sexistes, tallers sobre consentiment, etc.
- g) Realitzar tallers preventius per als col·lectius i les entitats que munten les festes. Extendre la responsabilitat per fer unes festes segures i lliures de sexisme.
- h) Ampliar el protocol cap a un "Protocol antisexista i contra la discriminació a les festes majors", entenent que el patriarcat no és l'únic eix d'opressió que té conseqüències en un espai d'oci.

Acció de resposta. Actuació davant d'una agressió

En aquest apartat trobem la proposta d'actuació concreta en el cas que hi hagués una agressió sexista els dies de la festa major. Cal remarcar que no només es donarà una resposta a l'agressió sexista en el moment en què aparegui, sinó que es contempla un acompanyament posterior a l'agressió si la persona agredida ho demana. També contemplem que la persona agredida respongui practicant l'autodefensa. En aquest cas, se li donarà suport en la seva reacció.

Allò desitjable és que la persona afectada acudeixi a la barra on hi haurà una o diverses persones encarregades de mediar que acompanyaran a la persona fins on hi ha l'agressor. Si la persona no acudeix a la barra, sempre cal consultar-li abans d'actuar. L'actuació es compon de tres passos:

1. AVÍS: se li comunica a la persona agressora que està realitzant una agressió sexista i que la persona agredida se sent incòmoda i violentada. Se li fa saber que si no atura aquesta actitud, serà expulsada de la plaça.
2. EXPULSIÓ: si la persona agressora no atura l'assetjament, expulsió de la plaça. Un grup de persones prèviament formades s'encarregarà d'expulsar a l'agressor. La metodologia proposada és mitjançant una muralla humana. És responsabilitat de totes que aquesta persona no torni a entrar la plaça.
3. Quan s'ha efectuat l'expulsió, es recorda per megafonia que no es toleraran discriminacions sexistes ni de cap tipus en l'espai. Es llegirà el manifest. L'endemà, abans de l'inici dels concerts, es tornarà a pujar a l'escenari i es llegirà el manifest recordant que no es tolerarà cap actitud sexista.

Acompanyament

Després d'una actuació davant d'una agressió demanarem si la persona necessita acompanyament.

En el cas que la persona agredida necessiti atenció mèdica i interposar una denúncia, les persones formades prèviament faran un acompanyament. Disposarem també d'un full de recursos a qui derivar i facilitarem el telèfon 24h d'atenció a les violències masclistes.

Molt important...

- Cal que tothom estigui atent/a davant de qualsevol possible agressió sexista.
- Si ets responsable de barra i veus o se t'informa d'una agressió, el primer pas és anar on s'ha produït l'agressió i parlar amb la persona agredida.
- La resposta individual de la persona agredida és totalment lliure, entenem que ha de poder actuar com vulgui davant d'una agressió. Si no vol donar cap resposta, és la seva decisió.
- Es donarà una resposta col·lectiva en el cas que la persona agredida ho vulgui.
- En tot moment cal donar suport a la persona agredida, i és important preservar-la sense que se senti exclosa de l'espai de festa. Li hem de proporcionar un espai de seguretat i apartar-la de l'agressor.
- Cal tenir clar que hi haurà actituds, comportaments i conductes que no seran tolerades, i que les hem de rebutjar per tal de gaudir d'unes festes lliures de sexismes (qualsevol conducta discriminatòria).
- Primer cal dialogar: s'informarà a la persona agressora que ha de sortir de la plaça i el perquè. Hem de vigilar i veure quines actituds prenem perquè no volem una confrontació directa. La primera línia ha d'estar formada per persones que se sentin capaces de fer front a la situació de manera responsable i coherent, prioritzant situacions no violentes. Hem de ser conscients de les nostres capacitats i limitacions en cada moment, ja que no volem que es generi una situació pitjor de la que es tenia.
- És important no mencionar en cap cas a la persona agredida ni fer-ne cap referència, només fer saber que s'ha expulsat a una persona de la plaça per una agressió sexista. Cal tenir cura també amb el llenguatge utilitzat.

Materials per a les responsables de barra i persones formades

Disposarem de diferents materials durant les festes:

- Full d'actuació penjat a les barres.
- Protocol imprès.
- Manifest per llegir a l'escenari.
- Full de recursos sobre l'atenció a les violències masclistes per derivar.

Agraïments

Agraïm a les companyes de Donosti i de Gràcia el deixar-nos els seus protocols com a referència per a redactar el nostre. També agraïm a totes les companyes que han format part d'aquest primer granet de sorra, en forma de Protocol, que posem al Poble Sec.